

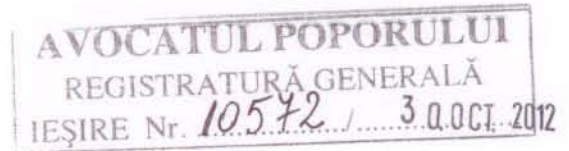

ROMÂNIA
Avocatul Poporului

Str. Eugeniu Carada , nr. 3, Sector 3, București

Telefon +40-21-312.71.01 Fax: +40-21-312.49.21 Internet: <http://www.avpoporului.ro> E-mail: avp@avp.ro

Domnului Augustin Zegrean
Președintele Curții Constituționale

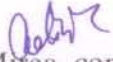
În conformitate cu dispozițiile art. 146 lit. d) din Constituția României și ale art. 13 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, vă transmitem alăturat excepția de neconstituționalitate cu privire la dispozițiile art. 124 din Codul penal, așa cum a fost modificat prin Legea nr. 63/2012 pentru modificarea și completarea Codului penal al României și a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal.

Vă asigur, domnule președinte, de înalta mea considerație.

p. Avocatul Poporului,

Prof. univ. dr. Valer Dorneanu

București, 30 octombrie 2012

Redactat, Ecaterina Mirea, consilier

ROMÂNIA

Avocatul Poporului

Str. Eugeniu Carada, nr. 3, Sector 3, București

Telefon +40-21-312.71.01 Fax: +40-21-312.49.21 Internet: <http://www.avpoporului.ro> E-mail: avp@avp.ro

EXCEPȚIE DE NECONSTITUȚIONALITATE

a dispozițiilor art. 124 din Codul penal, așa cum au fost modificate prin Legea nr. 63/2012 pentru modificarea și completarea Codului penal al României și a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal

Avocatul Poporului a fost sesizat cu o solicitare de ridicare a excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 124 din Codul penal, așa cum au fost modificate prin Legea nr. 63/2012 pentru modificarea și completarea Codului penal al României și a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal.

Motive de neconstituționalitate

Potrivit art. 124 din Codul penal, așa cum a fost modificat prin Legea nr. 63/2012 pentru modificarea și completarea Codului penal al României și a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal „**Prescripția înlătură răspunderea penală oricâte întreruperi ar interveni, dacă termenul de prescripție prevăzut la art. 122 este depășit cu încă o dată**”.

Anterior modificării prin Legea nr. 63/2012, art. 124 alin. (1) din Codul penal stabilea că, **prescripția înlătură răspunderea penală oricâte întreruperi ar interveni, dacă termenul de prescripție prevăzut în art. 122 este depășit cu încă jumătate**.

Privind în timp, constatăm că prescripția specială a răspunderii penale, a avut aceeași reglementare, cu cea anterioară modificării art. 124 prin Legea nr. 63/20012. Astfel, Codul penal din 1968, în art. 124 stabilea că, prescripția înlătură răspunderea penală oricâte întreruperi ar interveni, **dacă termenul de prescripție prevăzut în art. 122 este depășit cu încă jumătate**. La fel și Codul penal din 1936, care în art. 166 pct. 3 stabilea că, „Incriminarea este prescrisă, oricâte întreruperi ar fi intervenit, dacă întregul termen de prescripție a fost depășit cu încă jumătate.

Ba mai mult decât atât, Legea nr. 286 din 17 iulie 2009 privind Codul penal, act care a fost introdus sub denumirea Codul Penal, prin art. 155 alin. (4) prevede că, **termenele prevăzute în art. 154, dacă au fost depășite cu încă o jumătate, vor fi socotite îndeplinite oricâte întreruperi ar interveni**.

Considerăm că art. 124 din Codul penal, așa cum a fost modificat prin Legea nr. 63/2012, aduce atingere principiului egalității cetățenilor în fața legii, consacrat de art. 16 alin. (1) din Legea Fundamentală și principiului aplicării legii penale mai favorabile prevăzut de art. 15 alin. (2) din Constituție.

După cum bine se cunoaște, prescripția răspunderii penale este o cauză care înlătură răspunderea penală, în cazul în care raportul juridic de conflict nu a fost soluționat într-o perioadă de timp. Cu alte cuvinte, se stinge dreptul statului de a stabili răspunderea penală și de a aplica pedeapsa ori măsura educativă prevăzută de lege pentru fapta penală săvârșită și se stinge totodată obligația infractorului de a mai suporta consecințele infracțiunii.

În literatura juridică de specialitate, se arată că „eficacitatea combaterii și prevenirii infracțiunilor este strâns legată de promptitudinea cu care organele specializate ale statului intervin și trag la răspundere penală pe cei vinovați de săvârșirea de infracțiuni.

Cu cât stabilirea răspunderii penale este mai aproape de momentul săvârșirii infracțiunii, cu atât scopul legii penale este mai eficient realizat.

Justificarea prescripției este strâns legată de rațiunea represiunii penale și de aceea, după trecerea unui timp îndelungat de la săvârșirea infracțiunii aplicarea sau executarea devine inefficientă în raport cu scopul sancțiunilor de drept penal, nu se mai realizează prevențiunea generală fiindcă, rezonanța socială a faptei a scăzut considerabil, iar infractorul asupra căruia a planat tot timpul amenințarea sancțiunii, s-a putut îndrepta. S-a mai arătat, de asemenea că, datorită scurgerii timpului, în care organele penale nu au acționat probele de nevinovăție s-au pierdut ori denaturat, atât în materialitatea lor cât și în memoria martorilor” (Drept penal român, Partea Generală, Constantin Mitrache, Cristian Mitrache, ed. Universul Juridic, București, 2007, p. 350-551, V. Dongoroz, Drept penal, 1939, p. 715, C. Bulai, manual de Drept Penal, Partea Generală, ed. All. București 1997, p.331).

În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a reținut că, instituția prescripției este inerentă oricărui sistem de drept, ea răspunzând unei necesități obiective în disciplinarea juridică a vieții sociale. Instituția prescripției este necesară pentru înlăturarea consecințelor negative ale tragerii la răspundere penală sau ale supunerii la executarea pedepsei, după ce, din cauza trecerii unui interval mare de timp de la săvârșirea infracțiunii sau de la aplicarea pedepsei, aceste măsuri au încetat să mai fie necesare și ar fi chiar perturbatoare pentru relațiile sociale care între timp s-au restabilit (Decizia nr. 287/2001).

Referitor la încălcarea art. 16 alin. (1) din Constituție

Prin dublarea termenului de prescripție specială, este afectat principiul egalității cetățenilor în fața legii prevăzut de art. 16 alin. (1) din Constituție.

În acord cu jurisprudența constantă a Curții Constituționale, este incontestabil că acest principiu presupune *eo ipso* că la aceleași situații juridice tratamentul aplicat nu poate fi decât identic (a se vedea, spre exemplu Decizia nr. 1/1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 16 martie 1994, Decizia nr. 86/2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 207 din 31 martie 2003, și Decizia nr. 89/2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 200 din 27 martie 2003).

Curtea Constituțională a statuat în mod constant în jurisprudența sa că situațiile în care se află anumite categorii de persoane trebuie să difere în esență pentru a se justifica deosebirea de tratament juridic, iar această deosebire trebuie să se bazeze pe un criteriu obiectiv și rezonabil (a se vedea, spre exemplu, Decizia nr. 423/2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 418 din 22 iunie 2007).

În cauza de față, tratamentul juridic al celor care se află într-o procedură judiciară, nu este justificat de situația diferită în care s-ar afla aceștia, ci de celeritatea soluționării cauzei. Stabilirea unui asemenea criteriu, aleatoriu și exterior conduitei persoanei, este în contradicție cu principiul egalității în fața legii, consacrat de art. 16 alin. (1) din Constituție, conform căruia, la situații egale, tratamentul juridic aplicat nu poate fi diferit.

În acest sens, considerăm că persoanele care se află în proceduri judiciare, în intervalul în care acționează două reglementări, art. 124 nemodificat (**încă o jumătate**) și art. 124 modificat prin Legea nr. 63/2012 (**încă o dată**) sunt discriminate.

Astfel, persoanele care au avut șansa să se găsească sub imperiul art. 124 anterior modificării, când termenul **de prescripție prevăzut în art. 122, era depășit cu încă jumătate**, s-au aflat într-o situație net mai favorabilă, dar discriminatorie față de persoanele care au neșansa să aibă termenul de prescripție specială pe reglementarea veche împlinit dar, ca efect al prelungirii acestui termen prin Legea nr. 63/2012, să nu mai opereze pentru că, procedura judiciară la era supus este finalizată prin pronunțarea unei hotărâri judecătorești, după intrarea în vigoare a acestui act normativ.

Datorită acestei situații avem o categorie de persoane care beneficiază de un termen de prescripție specială mai redus și altele care trebuie să se supună unor reglementări noi și să suporte rigorile legii penale în condiții discriminatorii, legiuitorul neavând nici o justificare logică și rezonabilă pentru modificarea termenului de prescripție specială.

În aceste condiții se pune întrebarea, care este deosebirea dintre cei pentru care procedurile judiciare s-au finalizat sub efectul art. 124 din Codul penal nemodificat și au beneficiat de un termen de prescripție specială redus la jumătate și cei pentru care aceste proceduri s-au finalizat după modificarea adusă prin Legea nr. 63/2012, când prescripția specială s-a dublat.

În opinia noastră nu există, așa cum am arătat, nici o justificare rațională și rezonabilă a modificărilor operate prin Legea nr. 63/2012.

Această concluzie este determinată de faptul că în ceea ce privește criteriul de aplicare a art. 124 din Codul penal modificat prin Legea nr. 63/2012, depinde de o serie de elemente neprevăzute și neimputabile persoanei trimise în judecată, cum sunt gradul de operativitate a organelor judiciare, incidente legate de îndeplinirea procedurii de citare, exercitarea sau neexercitarea căilor de atac prevăzute de lege și alte împrejurări care pot să întârzie soluționarea cauzei. Or, toți infractorii care au comis infracțiuni anterior datei intrării în vigoare a legii se află într-o situație identică, termenul de prescripție specială neavând nici o semnificație în ceea ce privește stabilirea unui tratament juridic diferențiat, întrucât aceasta depinde de factori străini conduitei procesuale a respectivelor persoane.

De asemenea, este de reținut că, în numeroase cazuri, durata proceselor nu depinde numai de atitudinea părților care pot formula sau nu diverse cereri sau se pot afla în situații de natură obiectivă, ci se datorează unor alte circumstanțe, care țin de organizarea justiției și de gradul de încărcare a activității parchetelor și instanțelor.

În consecință, stabilirea unui asemenea criteriu, neimputabil conduitei persoanei trimise în judecată, este în contradicție cu principiul egalității în fața legii, consacrat de art. 16 alin. (1) din Constituție. Situațiile în care se află anumite categorii de persoane trebuie să difere în esență pentru a se justifica deosebirea de tratament juridic, iar aceasta trebuie să se bazeze pe un criteriu obiectiv și rațional. Această soluție este în concordanță și cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, conform căreia orice diferență de tratament făcută între persoane aflate în situații analoge trebuie să își găsească o justificare obiectivă și rezonabilă (a se vedea Hotărârea din 13 iunie 1979, pronunțată în Cauza Marckx contra Belgiei).

Dat fiind cele de mai sus, se observă existența unui tratament distinct aplicat învinuiților sau inculpaților cercetați pentru aceleași infracțiuni, care se încadrează în ipoteza normei, în funcție de finalizarea procedurilor judiciare prin pronunțarea sau nepronunțarea de către instanța de judecată a unei hotărâri judecătorești definitive. Instituirea acestui tratament diferit în funcție de momentul în care instanța de judecată a soluționat cauza nu are o justificare obiectivă și rezonabilă. În acest sens, Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 599/2009, a statuat că încălcarea principiului egalității și nediscriminării există atunci când se aplică un tratament

diferențiat unor cazuri egale, fără să existe o motivare obiectivă și rezonabilă, sau dacă există o disproporție între scopul urmărit prin tratamentul inegal și mijloacele folosite.

Tratamentul juridic diferențiat în funcție de momentul încheierii procedurilor judiciare, prin pronunțarea unei hotărâri, afectează drepturile învinușilor sau inculpaților față de care nu s-a pronunțat deja o hotărâre judecătorească, până la intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012, fiind discriminați în raport cu cei pentru care s-au finalizat procedurile judiciare printr-o hotărâre judecătorească, până la intrarea în vigoare a legii menționate, cu toate că ambele categorii se află în aceeași situație juridică fiind cercetați pentru infracțiuni comise în aceeași perioadă.

De altfel, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a reținut că, "sub aspectul incidenței actului de clemență, toți infractorii care au comis infracțiuni de aceeași categorie, anterior datei intrării în vigoare a legii, se află într-o situație identică, data condamnării lor definitive neavând nici o semnificație în ceea ce privește stabilirea unui tratament juridic diferențiat, întrucât aceasta depinde de factori străini conduitei procesuale a infractorilor (Decizia nr. 573/2012). **Spre exemplu, în cazul a doi coautori este posibil ca unul să fie condamnat printr-o hotărâre judecătorească până la data publicării Legii nr. 63/2012 în Monitorul Oficial al României, Partea I, și să beneficieze astfel de termenul de prescripție special redus; celălalt coautor, nefiind condamnat, din varii motive, printr-o hotărâre judecătorească definitivă, nu va putea beneficia de acest privilegiu conferit de lege, ceea ce conduce la o inegalitate de tratament juridic".**

Soluția instanței de contencios constituțional este în concordanță și cu jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, în speță privind aplicarea art. 14, cât și a Protocolului 12 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a evidențiat că, pe baza art. 14 din Convenție, o distincție este discriminatorie dacă "nu are o justificare obiectivă și rezonabilă" (a se vedea, în special, Hotărârea din 13 iunie 1979, pronunțată în Cauza Marckx împotriva Belgiei, Hotărârea din 11 iunie 2002, pronunțată în Cauza Willis împotriva Regatului Unit al Marii Britanii și Hotărârea din 22 februarie 2011, pronunțată în Cauza Soare împotriva României). În același timp, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat că lista care cuprinde articolul 14 capătă un caracter indicativ, și nu unul restrictiv (a se vedea Hotărârea din 8 iunie 1976, pronunțată în Cauza Engel și alții împotriva Olandei, Hotărârea din 28 noiembrie 1984, pronunțată în Cauza Rasmussen împotriva Danemarcei și Hotărârea din 10 martie 2011, pronunțată în Cauza Kiyutin împotriva Rusiei).

Mai mult decât atât, prin Hotărârea din 6 aprilie 2000, pronunțată în Cauza Thlimmenos împotriva Greciei, Curtea de la Strasbourg a statuat că "dreptul de a nu fi discriminat, garantat de Convenție, este încălcat nu numai atunci când statele tratează în mod diferit persoane aflate

în situații analoage, fără a oferi justificări obiective și rezonabile, dar și atunci când statele omit să trateze diferit, tot fără justificări obiective și rezonabile, persoane aflate în situații diferite, necomparabile".

Având în vedere considerentele expuse, considerăm că, prin modificarea termenului de prescripție specială, s-a creat o discriminare între învinuții sau inculpații cercetați pentru aceleași infracțiuni, săvârșite în aceeași perioadă și care, deși se găsesc în situații obiectiv identice, beneficiază de un tratament juridic diferit, ceea ce contravine prevederilor art. 16 alin. (1) din Legea fundamentală.

Referitor la încălcarea art. 15 alin. (2) din Constituție privind aplicarea legii penale mai favorabile

Având în vedere că dispozițiile art. 124 din Codul penal, sunt de imediată aplicare, este evident că acestea sunt mai puțin favorabile atât timp cât, anterior soluționării definitive a unei cauze, termenul de prescripție specială era la jumătate decât cel reglementat prin Legea nr. 63/2012.

În jurisprudența Curții Constituționale, determinarea caracterului "mai favorabil" are în vedere o serie de elemente, cum ar fi: quantumul sau conținutul pedepselor, condițiile de incriminare, cauzele care exclud sau înlătură responsabilitatea, influența circumstanțelor atenuante sau agravante, normele privitoare la participare, tentativă, recidivă etc. (Decizia Curții Constituționale nr. 1483/2011, publicată în Monitorul Oficial cu numărul 853 din data de 2 decembrie 2011).

Așa fiind, criteriile de determinare a legii penale mai favorabile au în vedere atât condițiile de incriminare și de tragere la răspundere penală, cât și condițiile referitoare la prescrierea răspunderii penale, prin împlinirea termenului de prescripție specială.

Cu privire la aceasta din urmă, considerăm că în condițiile în care pot exista deosebiri de quantum privitoare la limitele de pedeapsă și evident la modalitatea stabilirii acestora, în mod concret sunt și termene de prescripție speciale diferite.

Sunt numeroase situațiile care impun aplicarea legii penale mai blânde, dar pentru care nici Codul penal și nici Codul de procedură penală nu cuprind vreo dispoziție tranzitorie. Acest fapt nu este însă de natură a nega existența principiului consacrat de art. 15 alin. (2) din Constituție, reflectat în art. 13 din Codul penal.

Prin urmare, dat fiind rangul principiului statuat de art. 15 alin. (2) din Constituție, considerăm că, prescripția specială prevăzută de art. 124 din Codul penal nu poate fi modificată (dublata) – pentru o perioadă de timp - neexistând o justificare rațională și rezonabilă.

Practica judiciară și literatura de specialitate admit faptul că procesul penal se desfășoară sub autoritatea ordinii normative de drept, care capătă caracter efectiv prin constrângere și conformare.

În acest context, este de observat că, cei care au avut neșansa să se afle într-o procedură judiciară la data intrării în vigoare a Legii nr. 63/2012, iar pe vechea reglementare a textului art. 124 s-ar fi împlinit termenul special de prescripție, au fost nevoiți să se conformeze unui nou termen, impus de legiuitor.

În conformitate cu dispozițiile art. 13 alin. (1) din Codul penal, în cazul în care de la săvârșirea infracțiunii până la judecarea definitivă a cauzei au intervenit una sau mai multe legi penale, se aplică legea mai favorabilă, inclusiv, considerăm noi, legea penală mai favorabilă în ce privește termenele de prescripție.

Referitor la acest aspect, menționăm că unul dintre criteriile care se are în vedere la stabilirea în concret a legii penale aplicabile în situația succesiunii de legi penale în timp, este acela al termenelor de prescripție a răspunderii penale, caz în care se va aprecia ca fiind mai blândă legea penală care are un termen de prescripție specială mai redus.

În acest sens, considerăm că, dispoziția legală criticată este constituțională în măsura în care nu se aplică și cauzelor începute sub vechea reglementare, în caz contrar încălcându-se Legea fundamentală.

De altfel, Curtea Constituțională prin Decizia nr. 1483/2011, a decis că *o dispoziție penală este neconstituțională în măsura în care nu permite aplicarea legii penale mai favorabile tuturor situațiilor juridice născute sub imperiul legii vechi și care continuă să fie judecate sub legea nouă, până la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare.*

Pe cale de consecință, considerăm că motivele invocate justifică solicitarea de a constata neconstituționalitate art. 124 din Codul penal, așa cum a fost modificat prin Legea nr. 63/2012 pentru modificarea și completarea Codului penal al României și a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, în raport de dispozițiile art. 15 alin. (2) din Constituție, precum și art. 16 alin. (1) din Legea Fundamentală.

p. Avocatul Poporului,

Prof. univ. dr. Valer Dorneanu

Redactat, Ecaterina Mirea, consilier

